

Op Stapel 2017-17bis

1 december 2017

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitsel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Secundair onderwijs:** modernisering
- **Duaal leren**

Aflevering 17bis vervangt aflevering 17.

Vermits de datum van de start van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs en van een organiek duaal stelsel wordt verschoven naar 1 september 2019, hebben we alle passages die, op een of andere manier, verwijzen naar een uitrol vanaf 1 september 2018, uit de tekst gehaald. De tekstbijdrage van het GO! aan het protocol over de onderhandelingen, opgenomen in het kader achteraan, repliceert uiteraard op de tekst van het ontwerp bij het afsluiten van de onderhandelingen.

Modernisering secundair onderwijs

De start van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs wordt met een jaar uitgesteld: **1 september 2019**.

Ontwerp van decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase

Het decreet creëert het kader voor een organiek duaal stelsel in scholen voor gewoon voltijds secundair onderwijs, de centra DBSO en de Centra voor de Vorming van Zelfstandigen en Kleine en Middelgrote Ondernemingen (Syntra vzw).

We beperken ons tot de hoofdlijnen en gaan niet in op principes die ook gelden in niet-duale trajecten. Later, wanneer we de uitvoeringsbesluiten toelichten, zullen we op een aantal bepalingen dieper kunnen ingaan.

DUAAL LEREN ORGANIEK

Duaal leren staat open voor leerlingen die voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht¹ (en, na toelating door het school- of centrumbestuur, voor leerlingen in het jaar waarin zij deeltijds leerplichtig worden).

Duaal leren wordt stapsgewijs uitgerold in de derde graad, maar de tweede graad wordt niet bij voorbaat uitgesloten. Een verbreding naar het buitengewoon onderwijs, met de opleiding *groen- en tuinbeheer* nochtans wél al betrokken² bij het proefproject *'Schoolbank op de werkplek'*, wordt uitgesteld, omdat de overheid dáár toch eerst de resultaten van het proefproject wil afwachten en vooraf ook de globale impact van het M-decreet wil bekijken.

Bij duaal leren verwerven leerlingen competenties op de schoolbank én op de werkvloer. Daardoor onderscheidt de aanwezigheid van de leerling in een bedrijf zich bij duaal leren

¹ Niet langer voltijds leerplichtig is de leerling vanaf 16 jaar en ook de leerling die 15 is en de eerste twee leerjaren van het secundair heeft gevolgd (of de leerling geslaagd is of niet, doet er niet toe).

² Vanaf volgend schooljaar ook met de opleiding *medewerker fastfood*.

wezenlijk van een stage (in het voltijds secundair onderwijs) of van de werkplekcomponent in het stelsel *leren en werken*: daar gaat het respectievelijk om het inoefenen en om het toepassen van competenties die op school werden bijgebracht. Vermits de tijd die een leerling in een duaal traject op de werkplek doorbrengt, geheel in functie staat van het verwerven van competenties (algemene en beroepsgerichte) en dus, in de volle zin van het woord, onderwijstijd is, is duaal leren voltijds onderwijs, ook als het wordt georganiseerd in centra DBSO³. Het gehele leertraject omvat gemiddeld 28 uur per week op schooljaarbasis, waarvan **minstens** 14 uur op de werkplek (voor een afwijking daarop – een gemiddelde op schooljaarbasis dat lager ligt dan die 14 uur – moet de Vlaamse Regering goedkeuring verlenen).

Een trajectbegeleider⁴ vanuit de school volgt het verwerven van de competenties op de werkplek van nabij op; anderzijds wordt de mentor op de werkplek, die door het bedrijf wordt aangesteld, betrokken bij het opvolgings- en evaluatieproces en kan hij deelnemen aan de klassenraad.

Syntra Vlaanderen krijgt een regierol in de realisatie van de werkcomponent.

Duaal leren mikt op leerlingen die arbeidsbereid (de leerling beschikt over voldoende **motivatie** om te leren op de werkvloer) en arbeidsrijp (de leerling beschikt over voldoende **startcompetenties** om te leren op de werkvloer) zijn. In het jaar dat voorafgaat aan de mogelijke instap in een duaal traject, maakt de klassenraad een eerste inschatting van de arbeidsrijpheid en de arbeidsbereidheid van de leerling. De klassenraad geeft het advies standaard (ook als de school zelf geen duale trajecten aanbiedt) aan leerlingen in een arbeidsmarktgericht structuuronderdeel of een structuuronderdeel met dubbele finaliteit⁵; op vraag van de leerling of zijn ouders in de andere gevallen. Het advies is overigens niet bindend: de leerling maakt zelf zijn keuze. Om hem daarbij te helpen, wordt voorzien in observatieactiviteiten (voor leerlingen die nog voltijds leerplichtig zijn) en verkennende stages. De leerling kan overigens pas in een duaal traject starten als hij daarvoor een overeenkomst met een werkgever heeft.

Ook in een duaal traject wordt het behalen van een onderwijskwalificatie nagestreefd. Wordt de onderwijskwalificatie niet gehaald, maar voldoet de leerling aan het beroepsgerichte deel van de opleiding, dan kan hij een beroepskwalificatie krijgen.

Leerlingen die niet meteen beschikken over een overeenkomst met een werkgever, hebben per schooljaar 20 opleidingsdagen om een werkplek te zoeken (of een nieuwe werkplek te

³ Om budgettaire redenen wordt duaal leren binnen het voltijds secundair onderwijs vooralsnog wel anders gefinancierd dan in een (al dan niet autonoom) centrum DBSO. In het voltijds secundair onderwijs wordt het gefinancierd als het overige voltijds onderwijs (met inbegrip van minimumpakketten, uren levensbeschouwelijke vakken, aanwendingspercentages ...); in (al dan niet autonome) centra DBSO als deeltijds onderwijs. **In het voltijds secundair onderwijs worden ook in duale trajecten de vakken lichamelijke opvoeding en levensbeschouwing aangeboden.**

Met betrekking tot de programmaties en de organisatie van duale structuuronderdelen zijn niet de bepalingen van het decreet *leren en werken* van toepassing, maar die van de *Codex Secundair Onderwijs* en zijn uitvoeringsbesluiten.

⁴ Voor trajectbegeleiding worden uren-leraar aangewend als uren die geen lessen zijn in de vorm van trajectbegeleiding, aangeduid als 'trajectbegeleiding duaal'.

⁵ Of, in afwachting van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs in de tweede en derde graad: in een studiegebied dat naar een arbeidsmarktgericht structuuronderdeel of structuuronderdeel met dubbele finaliteit zal worden geconcordeerd.

vinden als hun overeenkomst op de vroegere werkplek werd onderbroken). Lukt dat niét, dan moet de leerling zich uitschrijven uit het duale traject. Hij kan zich dan inschrijven in een niet-duaal structuuronderdeel of in de aanloophase (zie verder). De Vlaamse Regering kan die 20 dagen wel nog moduleren (gewettigde afwezigheden, nog lopende erkenningsprocedure voor het bedrijf waar de leerling terecht zou kunnen, ...). De periode die niet wordt ingevuld met concrete arbeidsdeelname, moet de school of het centrum voltijds invullen. Daarbij kan, in afspraak met de onderneming, in extra begeleiding worden voorzien.

Duale structuuronderdelen zullen worden uitgewerkt in het verlengde van de matrix secundair onderwijs. Omdat de uitrol van de modernisering secundair onderwijs jaar na jaar gebeurt en duaal leren (vooral) een zaak is van de derde graad, worden duale trajecten – *in afwachting van* – weliswaar als afzonderlijke structuuronderdelen, ingeschaald in de studiegebieden van het voltijds secundair onderwijs. Dat maakt het voor een leerling mogelijk op een vlotte manier terug te vallen op een niet-duaal traject, mocht daar aanleiding toe zijn. Een school die een duaal structuuronderdeel organiseert, kan ook de niet-duale variant aanbieden, maar hoéft dat niet te doen.

Voor elk duaal structuuronderdeel wordt een standaardtraject uitgetekend, gebaseerd op één of meerdere beroepskwalificaties. Een standaardtraject bevat de graad en het studiegebied, de toelatingsvoorwaarden, de competenties die moeten worden verworven, de reguliere opleidingsduur in jaren of semesters, het volume van de werkplekcomponent en de corresponderende aanloopstructuuronderdelen. Scholen kiezen zelf of ze duale trajecten lineair of modulair aanbieden. Wat de algemene vorming betreft, zijn de eindtermen van toepassing zoals die in het niet-duale onderwijs van toepassing zijn, voorlopig nog gekoppeld aan de onderwijsvorm, na de modernisering van het secundair onderwijs aan de finaliteit.

Later zullen de standaardtrajecten worden vervangen door curriculumdossiers.

Net zoals elk ander structuuronderdeel in het voltijds secundair onderwijs kan een duaal structuuronderdeel starten uiterlijk op de eerste lesdag van oktober (later kan ook, voor een leerling die, binnen de school, overkomt uit een aanloopstructuuronderdeel dat op hetzelfde standaardtraject is gebaseerd; in dat laatste geval is de eerste lesdag van juni de referentiedatum voor de vaststelling of het duale structuuronderdeel in het schooljaar in het studieaanbod van de school voorkomt). Se-n-Se opleidingen kunnen, gezien de duur ervan kan variëren (1, 2 of 3 semesters), nog een opstart hebben op 1 februari.

Programmatiedossiers moeten worden ingediend uiterlijk op 30 november (30 september voor een Se-n-Se-opleiding die start op 1 februari). Het gaat om een **vervaldatum**: wie niet tijdig, of geen volledig dossier, heeft ingediend op 30 november, vist achter het net. De Vlaamse Regering beslist uiterlijk op 31 maart (15 december voor een Se-n-Se-opleiding die start op 1 februari). Overschrijdt ze die datum, dan is de programmatie van rechtswege een feit.

Scholen en centra die zijn ingestapt in een duaal traject in het kader van het project '*Schoolbank op de werkplek*' en die dat traject ononderbroken blijven organiseren na het organiek worden ervan, hoeven geen programmatieaanvraag in te dienen. Een trouwe lezer van *Op Stapel* wist dat al.

DE AANLOOPFASE

De aanloopfase focust op jongeren

- die arbeidsbereid zijn, maar nog niet arbeidsrijp: ze beschikken niet over voldoende startcompetenties om in te stappen in een duaal structuuronderdeel;
- die niet beschikken over een werkplek, of er niet meer over beschikken (bijvoorbeeld omdat hun overeenkomst werd beëindigd wegens het ontbreken van de gewenste arbeidsattitudes).

In de aanloopfase wordt een schoolcomponent (waarin ook algemene vorming wordt gegeven) gecombineerd met de eigenlijke aanloopcomponent, samen goed voor minimaal 28 opleidingsuren per week. Ook de aanloopfase is dus voltijds onderwijs⁶. Het gaat om maatwerk: de aanloopfase is gericht op de doorstroom naar een duaal traject. Tijdens de aanloopcomponent kan, op geïntegreerde wijze, worden gewerkt aan het verwerven van goede arbeidsattitudes (op tijd komen, werken onder gezag, omgaan met collega's, ...), van loopbaangerichte (zoeken naar tewerkstelling, verbeteren van sollicitatievaardigheden, ...) en van vaktechnische competenties. Er is ook ruimte voor een leerervaring, onder begeleiding, op de werkvloer.

Bij de organisatie van de aanloopcomponent kunnen externe 'organisatoren' worden betrokken. De Vlaamse Regering bepaalt nog de criteria waaraan die externe organisatoren zullen moeten voldoen, hoe ze zullen worden geselecteerd en op welke wijze ze worden gesubsidieerd.

Ook de aanloopfase wordt georganiseerd in aanloopstructuuronderdelen. Die zijn telkens gebaseerd op het standaardtraject van de verwante duale opleiding. Gezien hun aard kunnen aanloopstructuuronderdelen het hele jaar door worden opgestart. De aanloopfase kan enkel worden georganiseerd in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (centra DBSO, al dan niet autonoom) en de Centra voor de Vorming van Zelfstandigen en Kleine en Middelgrote Ondernemingen (Syntra vzw), dus niet binnen het voltijds secundair onderwijs. De centra kunnen die aanloopstructuuronderdelen aanbieden die horen bij de duale trajecten waarvoor ze onderwijsbevoegdheid hebben.

Ook tijdens de aanloopfase kunnen leerlingen kwalificatiebewijzen behalen, die ze kunnen meenemen in een verder traject.

De aanloopstructuuronderdelen worden op dezelfde wijze gefinancierd als de duale structuuronderdelen.

LEREN EN WERKEN

De *brugprojecten*, *voortrajecten* en *persoonlijke ontwikkelingstrajecten* (POT) in het stelsel *leren en werken* verdwijnen. Voor de jongeren die in aanmerking kwamen voor een brugproject (samen wellicht met het merendeel van de jongeren dat in aanmerking kwam voor een voortraject), komt de aanloopcomponent in de plaats.

⁶ Al kan enkel wie aan de voltijdse leerplicht heeft voldaan, of, na toelating, wie tijdens het leerjaar deeltijds leerplichtig wordt, instappen in de aanloopfase.

De POT's worden vervangen door *Naadloos Flexibele Trajecten* (NAFT), een instrument dat nog moet worden uitgewerkt, gezamenlijk door de departementen Onderwijs en Welzijn. Centra voor DBSO zullen dan ook niet langer hoeven samen te werken met centra voor deeltijdse vorming, waarvan de erkenning en subsidiëring door de overheid eerlang wordt stopgezet (op een door de Vlaamse Regering nog te bepalen datum, die samengaat met de invoering van de NAFT's; de centra zullen van dan af wel moeten samenwerken met organisaties die NAFT's aanbieden).

In het stelsel leren en werken vullen de leerlingen hun werkplekcomponent in via een overeenkomst van alternerende opleiding, een stageovereenkomst alternerende opleiding of een deeltijdse arbeidsovereenkomst. Om leerlingen de kans te geven de werkplekcomponent van hun alternerende opleiding buiten het Vlaamse Gewest in te vullen, wordt nu ook dáárvóór een type overeenkomst vastgelegd.

INGANGSDATUM

Het decreet gaat in op **1 september 2019** – bij het afsluiten van de onderhandelingen was dat nog 1 september 2018, maar daar is de Vlaamse Regering op teruggekomen.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat **niet akkoord** met het ontwerp.

Het GO! is het wel eens met de basisprincipes van het stelsel *duaal leren* en staat ook achter het organiek maken ervan. Maar er is niet voldaan aan een aantal cruciale voorwaarden en er is vooralsnog ook geen antwoord op een aantal voorafgaande vragen.

Het GO! vraagt zich af wat de zin is van een proefproject, als men het experiment niet ten volle zijn beslag laat krijgen en niet de moeite neemt het grondig te evalueren vóór wordt overgegaan tot een organieke verankering (overigens wat het organiek maken van duale trajecten in het buitengewoon secundair onderwijs betreft, wordt er dan wél weer gewacht op de conclusies van een evaluatie).

Het GO! dringt er op aan dat de invoering van duale trajecten maximaal zou worden gealigneerd op de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs – wat het GO! betreft, kan die uitrol niet starten vóór 1 september 2019. Het vasthouden in het voorontwerp aan begrippen als 'standaardtraject' en 'studiegebied' (die bij de start van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs achterhaald zullen zijn) en het ontbreken van het buitengewoon secundair onderwijs in het voorontwerp, stelt het GO! alvast niet gerust dat die afstemming een aandachtspunt van het beleid is.

Het is voor het GO! niet duidelijk hoe de overheid de toekomst van *leren en werken* (buiten de duale trajecten) ziet en welke rol op termijn nog weggelegd is voor de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (CDO's). Ook CDO's kunnen duale trajecten aanbieden, maar krijgen daar alvast niet de financiering voor die het voltijds secundair onderwijs wél krijgt. De CDO's gelijke middelen geven voor een gelijke opdracht kost uiteraard wel wat. Goed beleid heeft zijn prijs.

Anderzijds kunnen aanlooptrajecten énkél door CDO's worden aangeboden (en, uiteraard, door *Centra voor de Vorming van Zelfstandigen en Kleine en Middelgrote Ondernemingen*, die het héle spectrum bezetten). De aanloopfase – voorlopig is er weinig of geen zicht op de concrete invulling ervan – heeft een wat hybride karakter. De aanloopfase vangt niet alleen kwetsbare

leerlingen op die nog niet helemaal arbeidsrijp zijn, ze fungeert ook als wachtkamer voor wie in een duaal traject is ingestapt, maar niet onmiddellijk een opleidingsplek heeft gevonden in een bedrijf. Het is vooralsnog niet duidelijk welke invulling aan die twee opdrachten wordt gegeven en of het wel een goed beleid is beide onder één noemer te vatten. Een werkgroep moet zich daar nog over buigen. Het GO! begrijpt alvast niet waarom een leerling die is ingeschreven in een school voor voltijds secundair onderwijs, maar (voor even) nog geen plek in een bedrijf heeft gevonden – in afwachting van – zou moeten worden doorgestuurd naar een CDO elders te lande. Het GO! is het er wel mee eens dat de in de CDO's aanwezige expertise ook in dat geval beslist nuttig kan worden ingezet, maar betwijfelt sterk dat zo'n 'migratie' voor de leerling de beste optie is.

Wat verder nog de expertise van de CDO's en de huidige CDV's (centra deeltijdse vorming) betreft en het noodzakelijke borgen ervan: het zou toch van bij aanvang duidelijk moeten zijn wat de naadloze flexibele trajecten onderwijs-welzijn NAFT's (art. 94 vv.) gaan inhouden en wie er voor zal of kan instaan. Onzekerheid doet mensen uitstromen: expertise wordt moeizaam opgebouwd en gaat snel weer verloren.

Dat de overheid geen parallel niet-duaal aanbod in de ruime regio garandeert, waarop leerlingen kunnen terugvallen als blijkt dat een duaal traject hen toch niet blijkt te bieden wat ze er van verwachtten, begrijpt het GO! helemaal niet. Een leerling die uitvalt in een duaal traject, heeft dus geen gegarandeerd vangnet. Ook al in het kader van de keuzevrijheid (en specifiek voor het GO! de verplichting die te garanderen) zou elke leerling binnen een redelijke afstand moeten kunnen terugvallen op een niet-duale variant. Toegegeven, helemaal budgetneutraal is zo'n garantie niet. Maar dat is goed beleid zelden.

De partners hebben er tijdens het voorafgaandelijke overleg, advies- en onderhandelingsrondes herhaaldelijk op gewezen dat zij niet wensten mee in te stappen in een organieke regeling zonder duidelijkheid vooraf over een fatsoenlijk statuut voor de leerling (garanderen van de schoolvakanties, een leervergoeding ongeacht het aantal uur per week dat de leerling op het bedrijf wordt opgeleid, de verzekering ten laste van het bedrijf) en een garantie op de pedagogische kwaliteiten van de mentoren in de bedrijven. De overheid had wel oor naar die bekommernissen, maar kaatst de bal terug en vraagt dat alle betrokken partners samen in consensus tot een besluit komen en het haar dan voorleggen. Zelf gunt de overheid (voor het geval dat de partners er niet uitkomen), zich nog een jaar de tijd om zelf iets uit te werken (het statuut zou er dan zijn tegen 1 september 2019). Consequent daarmee moet, voor het GO!, ook de organieke uitrol worden verschoven naar 1 september 2019 (parallel, zoals wordt verhoopt, met de uitrol van de modernisering in het secundair onderwijs).

En er is nog een reden om alvast niet te starten op 1 september 2018: werken met standaardtrajecten, in afwachting van de uitrol van curriculumdossiers, biedt weinig continuïteit en rechtszekerheid voor leerlingen, leerkrachten en scholen. Het vraagt van de leden van de ontwikkelcommissies bovendien de energie om op korte termijn het werk twee keer te doen. Er is trouwens geen uniform kader voor het vertalen van beroepskwalificaties naar standaardtrajecten. Ontwikkelcommissies moeten zich dus oriënteren op hun éigen kompas: een garantie op gelijkgerichtheid is dat alvast niet. Het (dan maar) onverkort overnemen van beroepskwalificaties is, wat het GO! betreft, geen optie. Onderwijs is weliswaar beslist óók beroepsopleiding, maar nog veel meer daarnaast. Het GO! hoopt dat dat ook voor de overheid het richtsnoer blijft – voor alle leerlingen.

Bij de actuele stand van zaken is het GO! er niet van overtuigd dat het opportuun is duaal leren – in zijn huidige vorm – ook al in de tweede graad uit te rollen. Het GO! heeft er altijd voor gepleit de definitieve studiekeuze zo laat mogelijk in het traject te leggen. Ook de sectoren zijn trouwens geen vragende partij voor tweedegraadsleerlingen: een garantie op voldoende werkplekken is er dus ook al niet. En vermits leerlingen aan de voltijdse leerplicht moeten hebben voldaan om in een duaal traject te kunnen instappen, vatten ze hun tweede graad hoe dan ook niet-duaal aan. Of duale trajecten in de tweede graad van het gewoon secundair onderwijs opportuun zijn, zou juist moeten blijken uit de evaluatie van de proeftuin (net zoals voor het buitengewoon secundair onderwijs). Het is meteen een bijkomend argument om de proeftuin ten volle zijn beslag te laten krijgen.

Naast deze principiële opmerkingen formuleert het GO!, artikelsgewijze, nog een aantal bedenkingen bij enige bepalingen in het ontwerp:

- met betrekking tot de programmatieprocedure (artikel 20) herhaalt het GO! de opmerkingen die het heeft gemaakt naar aanleiding van het decreet en het BVR over de modernisering van het secundair onderwijs. Bij het beoordelen van programmatiedossiers hanteert de Vlaamse Regering onder meer het criterium **de keuzevrijheid van ouders en leerlingen**, náást **macrodoelmatigheid** (dat overigens ook nu niet wordt gedefinieerd). Het GO! heeft (als enige onderwijsverstrekker) de grondwettelijke **plicht** de keuze voor neutraal onderwijs te garanderen. Die plicht geldt ook in een voor het overige, op basis van het criterium ‘macrodoelmatigheid’, globaal genomen eerder ‘verzadigd’ landschap. Daarom had het GO! gevraagd om het criterium als volgt te formuleren: *‘de keuzevrijheid van ouders en leerlingen, rekening houdend met de grondwettelijke plicht van het Gemeenschapsonderwijs om die te garanderen’*.

Ook nu werd niet duidelijk waarom bij het beoordelen van programmatie-aanvragen de SERV zo’n prominente rol moet spelen. De SERV is al vertegenwoordigd in de VLOR en kan daar zijn standpunt te kennen geven (zo nodig als minderheidsstandpunt). Geen enkele andere geleding in de VLOR krijgt zo’n expliciete stem;

- met betrekking tot het advies aan de leerling in artikel 22: de overheid legt de school op in het jaar vóór de mogelijke instap in een duaal traject een advies te geven dat de leerling inzicht verschaft in zijn arbeidsrijpheid en zijn arbeidsbereidheid. Het gaat hier kennelijk om meer dan een mededeling van een inschatting: het advies moet de leerling inzicht bijbrengen. Het is voorsnog niet duidelijk over welk instrumentarium een ‘school’, hetzij een begeleidende of een delibererende klassenraad beschikt om dergelijk ‘inzichtelijk’ advies te verlenen;
- met betrekking tot het behalen van deelcertificaten door leerlingen die niet de volledige beroepskwalificatie behalen (artikel 25): het is een goede maatregel, een ankerpunt voor minder weerbare leerlingen ook, waarop zij later alsnog kunnen voortbouwen. Maar een leerling in een niet-duaal traject kan voorsnog geen deelcertificaten behalen. Het GO! vraagt de overheid er werk van te maken het ook daar mogelijk te maken. Een en ander zou er anders kunnen toe leiden dat leerlingen voor een duaal traject kiezen om evident foute redenen;

- met betrekking tot de trajectbegeleiding: artikel 42 bepaalt dat voor trajectbegeleiding uren-leraar moeten worden ingezet (de Vlaamse Regering kan daarvoor een minimum vastleggen). Het lopende proefproject *'Schoolbank op de werkplek'* toont nu al aan dat er te weinig middelen zijn voor een degelijke, kwaliteitsvolle trajectbegeleiding, zeker wanneer naast het duale traject een niet-duaal traject wordt aangehouden. Voor een zelfde leerlingenaantal is de kost aan uren-leraar voor het aanbieden van parallelle trajecten, precies wegens die 'dure' trajectbegeleiding, voor een aantal scholen te hoog. Als de overheid niet extra investeert in middelen voor trajectbegeleiding, zullen (te) weinig scholen in staat zijn om naast een duaal traject een niet-duaal traject te blijven aanbieden;
- met betrekking tot het kwaliteitstoezicht (artikel 47): het is voor het GO! evident – het gaat tenslotte om voltijds onderwijs – dat de onderwijsinspectie ook de eindverantwoordelijke is voor het kwaliteitstoezicht van het gedeelte van de opleiding dat plaatsvindt in de bedrijven. Dat houdt, wat het GO! betreft, meer in dan coördineren.